

ΕΣΠΕΡΙΔΑ – ΦΛΩΡΙΝΑ, 15 Μαΐου 2017
**«Παιδιά παραβάτες και παιδιά θύματα: Σχολική Διαχείριση,
Δικαικό Πλαίσιο και Εισαγγελική Παρέμβαση»**

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Εισαγγελία Πρωτοδικών Φλώρινας
Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Φλώρινας
Συμβουλευτικός Σταθμός Νέων Φλώρινας
Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φλώρινας
Σχολικοί Σύμβουλοι Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Φλώρινας
ΕΛΜΕ Φλώρινας

Εισήγηση Ευφημίας Θ. Τσιράκογλου,
Εισαγγελέως Πρωτοδικών Φλώρινας

**«Δικαικό πλαίσιο προστασίας ανηλίκων και
αντιμετώπισης του ανήλικου δράστη. Η ειδικότερη
συμβολή του Εισαγγελέα στην προστασία της
ανηλικότητας»**

ΔΙΚΑΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στη «Ρητορική» του ο Αριστοτέλης (1389a3-1389b14, σε απόδοση Η. Ηλιού), αναφερόμενος στους νέους, – μεταξύ άλλων χαρακτηριστικών – τους δίνει την εξής περιγραφή, «... Έχουν ροπή προς την οργή, παραφέρονται εύκολα και ακολουθούν εκείνο που αποφάσισαν πάνω στο θυμό τους, χωρίς να μπορούν να συγκρατηθούν. Και τούτο επειδή από εγωισμό δε δέχονται την περιφρόνηση και αγανακτούν όταν νομίζουν ότι αδικούνται. ... Όλα τα σφάλματά τους προέρχονται από την υπερβολή, επειδή οι νέοι δεν τηρούν το λόγο του Χίλωνα («μηδέν άγαν», τίποτα καθ' υπερβολή). Αλήθεια, υπερβάλλουν σε όλα. Αγαπούν υπερβολικά, μισούν υπερβολικά και το ίδιο συμβαίνει και για όλες τις πράξεις τους. Πιστεύουν πως ξέρουν τα πάντα κι ανακατεύονται στα

πάντα και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο είναι υπερβολικοί. Αν συμβεί να διαπράξουν κάποιο αδίκημα, αυτό οφείλεται στην αυθάδεια και όχι σε κακία. ...».

Ενώ λοιπόν από πολύ παλιά είχε διαπιστωθεί ότι η ιδιοσυγκρασία των νέων ανθρώπων είναι τελείως διαφορετική από αυτή των μεγαλύτερων σε ηλικία και κατά συνέπεια διαφέρουν και τα αίτια που τους οδηγούν σε παραβατική συμπεριφορά, εντούτοις, το θεσμικό πλαίσιο του δικαίου των ανηλίκων τόσο σε ελληνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, γεννήθηκε με μεγάλη καθυστέρηση.

Αφετηρία της νομοθετικής διεργασίας για την αναμόρφωσή του αποτέλεσαν οι οικονομικές και κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις της διεθνούς κοινότητας μετά το 1950.

Ιδιαίτερη επιρροή στην αναμόρφωση της νομοθεσίας που αφορά την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων αποτέλεσαν ορισμένα κείμενα που υιοθετήθηκαν από τον ΟΗΕ, όπως οι «Στοιχειώδεις Κανόνες για την Απονομή της Δικαιοσύνης σε Ανηλίκους», γνωστοί και ως κανόνες του Πεκίνου, το «Πρότυπο Νόμου του ΟΗΕ για το σύστημα της δικαιοσύνης νεαρών ατόμων» και ορισμένες αποφάσεις ή συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανήλικων δραστών, τα οποία ενσωματώθηκαν και στο εσωτερικό μας δίκαιο, αρχικά με το Ν. 3189/2003 και στη συνέχεια με το Ν. 3860/2010.

Με τους νόμους αυτούς θεσπίστηκαν καινοτόμες ρυθμίσεις, διαπνεόμενες από την ιδέα της ειδικής πρόληψης και θεραπείας του ανήλικου δράστη και όχι της τιμωρίας αυτού, εφαρμόζοντας τον κανόνα «όχι κράτηση, όχι φυλακή για τους ανήλικους, αλλά αναμορφωτικά μέτρα».

Το δίκαιο συνεπώς των ανηλίκων είναι δίκαιο πρόνοιας, προστασίας και πρόληψης και όχι δίκαιο καταστολής και

στιγματισμού. Υπαγορεύεται από το δόγμα «διαπαιδαγώγηση αντί ποινής» και όχι «διαπαιδαγώγηση μέσω της ποινής».

Για το λόγο αυτό απαλείφθηκε από τις διατάξεις του ο όρος «εγκληματίας», σε εναρμόνιση και με την επιστημονική ορολογία που επικράτησε διεθνώς για την εγκληματικότητα των ανηλίκων, που είναι ο όρος «νεανική παραβατικότητα», (*Juvenile Delinquency* ή *Juvenile Offending*).

Η διαφορετική αντιμετώπιση του ανήλικου παραβάτη σε σχέση με τον ενήλικο διαφαίνεται σε όλο το πλέγμα των σχετικών διατάξεων που αφορούν την μεταχείρισή του. Αυτές απαντώνται κυρίως στο όγδοο κεφάλαιο του γενικού μέρους του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 121 -133 ΠΚ), το οποίο στην ουσία αποτελεί έναν κώδικα ποινικού δικαίου ανηλίκων.

Σύμφωνα λοιπόν με το θεσμικό μας πλαίσιο, έτσι όπως μέχρι σήμερα διαμορφώθηκε:

Ως ανήλικοι παραβάτες νοούνται τα πρόσωπα που κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν συμπληρώσει το 8^ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ.-

Αναφορικά με την ποινική μεταχείριση των ανήλικων παραβατών, ο νομοθέτης διακρίνει αυτήν με βάση την ηλικία τους, κατά την ακόλουθη διάκριση:

1. Ανήλικοι κάτω των 8 ετών – ποινικά αδιάφοροι (126 πα. 1 ΠΚ):

Οι ανήλικοι που δεν συμπλήρωσαν το 8^ο έτος της ηλικίας τους είναι πρόσωπα αδιάφορα για το ποινικό δίκαιο. Στην περίπτωση των ανηλίκων αυτών οι γονείς εφαρμόζουν τα σωφρονιστικά μέτρα που έχουν στη διάθεσή τους από τον ΑΚ (άρθρα 1510 - 1518 ΑΚ), στα πλαίσια επιμέλειας των τέκνων τους, στο μέτρο που είναι παιδαγωγικώς αναγκαία και δεν θίγουν την αξιοπρέπειά τους.

Τυχόν υποβληθείσες εγκλήσεις σε βάρος ανηλίκων αυτής της ηλικίας κρίνονται ως νομικά αβάσιμες και τυχόν ασκηθείσες ποινικές διώξεις ως μη γενόμενες, (κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 307 αρ. γ' ΚΠΔ και άρθρο 79 ΚΠΔ).

2. Ανήλικοι 8 – 15 ετών, Ποινικά Ανεύθυνοι (126 παρ. 2 ΠΚ):

Οι ανήλικοι που διάγουν την ηλικία των 8 έως και 15 ετών χαρακτηρίζονται κατ' αμάχητο τεκμήριο ως «ποινικά ανεύθυνοι». Σ' αυτούς επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, (άρθρα 122 ή 123 ΠΚ αντίστοιχα) ή και συνδυασμός αυτών των δύο μέτρων, (άρθρο 126 παρ. 1 ΠΚ).

Επιβολή μόνο αναμορφωτικών και Θεραπευτικών μέτρων.

Τα αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα έχουν διοικητικό χαρακτήρα. Αποβλέπουν στην διαπαιδαγώγηση και στην ηθική και κοινωνική βελτίωση του ανηλίκου, με στόχο την ομαλή επανένταξή του στην κοινωνία.

Για το λόγο αυτό και το δικαστήριο που τα επέβαλε μπορεί οποτεδήποτε να τα αντικαταστήσει ή και να τα άρει αν κρίνει ότι εκπλήρωσαν το σκοπό τους.

Τα επιμέρους αναμορφωτικά μέτρα μπορεί να είναι:

1. **Η επίπληξη** (στην ουσία πρόκειται για συμβουλευτική προσέγγιση του δικαστηρίου στον ανήλικο),
2. **Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειάς του στους γονείς ή επιτρόπους του** (αυτή έχει την έννοια ότι, η επιμέλεια ασκείται πιο εντατικά από τους γονείς και οποιαδήποτε ποινική παράβαση στο μέλλον του ανηλίκου θα επισύρει και ποινική ευθύνη των γονέων του, κατ' άρθρο 360 ΠΚ),

Τα ανωτέρω δύο αναμορφωτικά μέτρα εφαρμόζονται σε ήσσονος σημασίας αδικήματα (π.χ. παραβάσεις ΚΟΚ) διότι ήδη η

διαδικασία της παραπομπής του ανηλίκου σε δίκη είναι αρκετά επίπονη και συνήθως αρκεί για να τον συνετίσει, αλλά και να κινητοποιήσει το οικογενειακό του περιβάλλον ώστε να εντείνει την φροντίδα του προς τον ανήλικο.

3. Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια,

Η οικογένεια πρέπει να επιλέγεται κατά βάση από το συγγενικό ή κοινωνικό περιβάλλον του ανηλίκου και σε περίπτωση αδυναμίας από τρίτους. Δεδομένου ότι τα δικαστήρια στερούνται καταλόγου πιστοποιημένων ανάδοχων οικογενειών ή γονέων, η επιλογή δύναται να γίνει από τις προνοιακές υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Στην πράξη η εφαρμογή του μέτρου έχει πολλές δυσκολίες και τα δικαστήρια δεν το εφαρμόζουν.

4. Η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρίες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων,

Το συγκεκριμένο μέτρο εφαρμόζεται σε σοβαρότερα αδικήματα (π.χ. κλοπές), όπου ανατίθεται η επιμέλεια σε επιμελητές ανηλίκων και συνίσταται σε μία συστηματική και διαρκή επικοινωνία του επιμελητή με τον ανήλικο και το οικογενειακό του περιβάλλον και παρακολούθηση της πορείας του,

5. Η συνδιαλλαγή μεταξύ ανηλίκου δράστη και θύματος για έκφραση συγγνώμης,

6. Η αποζημίωση του θύματος,

7. Η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο,

8. Η παρακολούθηση κοινωνικών και ψυχολογικών προγραμμάτων σε κρατικούς, δημοτικούς, κοινοτικούς ή ιδιωτικούς φορείς,

Το μέτρο αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό, για να εφαρμοστεί όμως στην πράξη απαιτούνται συγκεκριμένες

υποδομές, συνεργασία και συντονισμός μεταξύ δικαστικών και άλλων φορέων (κρατικών, ιδιωτικών, ΜΚΟ), η οποία δεν είναι πάντα εύκολη ή εφικτή.

Σε μία περίπτωση που χρειάστηκε τέτοια παρακολούθηση στο παρόν δικαστήριο, λόγω εξάρτησης ανηλίκων το από ίντερνετ, έγινε παραπομπή για παρακολούθηση σχετικού προγράμματος που υπάρχει στη Θεσσαλονίκη («ΑΝΑΔΥΣΗ»).

9. Η φοίτηση του ανηλίκου σε σχολές επαγγελματικής ή άλλης εκπαίδευσης και κατάρτισης

(σε περιπτώσεις κυρίως που ο ανήλικος είχε διακόψει τη φοίτησή του),

10. Η παρακολούθηση ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής,

11. Η ανάθεση της εντατικής επιμέλειας και επιτήρησης του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρίες ή σε επιμελητές ανηλίκων και

12. Η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα αγωγής.

Πρόκειται για το μοναδικό ιδρυματικό αναμορφωτικό μέτρο που είναι το βαρύτερο και πιο επώδυνο, γι' αυτό και πρέπει να εφαρμόζεται με εξαιρετική φειδώ. Επιβάλλεται μόνο εάν ο ανήλικος έχει διαπράξει αδικήματα που έχουν (για τους ενήλικους) κακουργηματικό χαρακτήρα και σε περιπτώσεις που εμφανίζει συστηματικά σοβαρή παραβατική συμπεριφορά και τα υπόλοιπα μέτρα έχουν κριθεί στην πράξη αναποτελεσματικά για να τον συνετίσουν.

Στη χώρα μας τέτοιο ίδρυμα είναι μόνο το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου. Αντίστοιχο ίδρυμα για ανήλικα κορίτσια δεν υπάρχει.

Δυστυχώς υπάρχουν περιπτώσεις που ο ανήλικος οδηγείται στο ίδρυμα επειδή επιβάλλεται να αλλάξει περιβάλλον και δεν

υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής του μέτρου της ανάθεσης της επιμέλειάς του σε ανάδοχη οικογένεια.

Πέραν των αναμορφωτικών μέτρων, στους ανήλικους μπορεί να επιβάλλονται και **πρόσθετα μέτρα** που αφορούν τον τρόπο ζωής τους ή τη διαπαιδαγώγησή τους, (π.χ. απαγόρευση συναναστροφής με συγκεκριμένα πρόσωπα, προσκόμιση ελέγχου στην Υ.Ε.Α., επιστροφή στην οικία τους συγκεκριμένη βραδινή ώρα, παρακολούθηση ημερίδας κ.λ.π.).

Απαγορεύεται όμως η επιβολή στον ανήλικο περιοριστικού όρου (π.χ. εμφάνιση στο Α.Τ.), διότι οι περιοριστικοί όροι εξυπηρετούν άλλους σκοπούς, ενώ δεν αποκλείεται το αντίθετο, δηλαδή η επιβολή αναμορφωτικών μέτρων ως περιοριστικών όρων.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Θεραπευτικά μέτρα εφαρμόζονται στην περίπτωση που ο ανήλικος χρήζει ειδικής μέριμνας, λόγω ψυχικής ασθένειας ή **νοσηρής** διατάραξης των πνευματικών λειτουργιών, ή οργανικής νόσου, ή κατάστασης που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία, ή εξάρτησης από ουσίες, ή σε περίπτωση καθυστέρησης στην πνευματική και ηθική του ανάπτυξη. Δεν επιβάλλονται σε περίπτωση που ο ανήλικος τελεί πταισματική παράβαση, (άρθρο 123, 128 ΠΚ).

Σκόπιμο θα ήταν ο νομοθέτης, σε μελλοντική τροποποίηση του άρθρου αυτού, να προσθέσει και την έξη συνεπεία κατάχρησης ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Τα επί μέρους θεραπευτικά μέτρα είναι:

1. **Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειάς του στους γονείς ή επιτρόπους ή σε ανάδοχη οικογένεια,**
2. **Η ανάθεση της επιμέλειάς του σε προστατευτικές εταιρίες ή επιμελητές ανηλίκων,**

3. Η παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος, (π.χ. σε Κέντρο Ψυχικής Υγείας κ.α.),
4. Η παραπομπή σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα

Αυτό είναι το μόνο ιδρυματικό μέτρο και επιβάλλεται εφόσον τα άλλα κρίνονται αναποτελεσματικά.

Η επιβολή των θεραπευτικών μέτρων προϋποθέτει γνωμοδότηση εξειδικευμένης ομάδας ιατρών, ψυχολόγων ή κοινωνικών λειτουργών και εάν ο ανήλικος είναι εξαρτημένος χρήσης ουσιών απαιτείται ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη και εργαστηριακή εξέταση.

Η απόφαση του δικαστηρίου που επιβάλλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν είναι καταδικαστική (αφού τέτοια είναι μόνο αυτή που κηρύσσει ενοχή και επιβάλλει ποινή, *ΑΠ 543/2011 ΠοινΧρ 2012.256*).

3. Ανήλικοι 15 – 18 ετών, (εν δυνάμει) Ποινικά Υπεύθυνοι:

Στους ανήλικους που έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας τους επιβάλλονται κατά κανόνα επίσης τα ίδια ως άνω (αναμορφωτικά ή θεραπευτικά) μέτρα.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που είναι δυνατόν να τους επιβληθεί και η ποινή του περιορισμού σε Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων (ΕΚΚΝ) και τότε λογίζονται ως ποινικά υπεύθυνοι (άρθρο 127 ΠΚ).

Οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για να συμβεί αυτό, μετά και τις τελευταίες νομοθετικές αλλαγές με το Ν.4356/2015, έχει περιοριστεί ιδιαίτερα. Θα πρέπει ο ανήλικος να έχει τελέσει κακουργηματική πράξη, για την οποία ο νόμος να προβλέπει ως ποινή την ισόβια κάθειρξη, ή να έχει τελέσει το έγκλημα του βιασμού (άρθρο 336 ΠΚ) με θύμα πρόσωπο

νεότερο των 15 ετών, ή να πρόκειται για ανήλικο, στον οποίο έχει επιβληθεί το αναμορφωτικό μέτρο της τοποθέτησής του σε ίδρυμα αγωγής (άρθρο 122 περ. ιβ' ΠΚ), εφόσον μετά την εισαγωγή του σ' αυτό τέλεσε πράξη που χαρακτηρίζεται ως κακούργημα.

Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η απόφαση να αιτιολογεί ειδικά για ποιο λόγο τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν είναι επαρκή.

Μέγιστη διάρκεια του περιορισμού είναι τα δέκα έτη (άρθρο 54 ΠΚ).

Με δεδομένη την αύξηση της εγκληματικότητας των νέων και τη διάπραξη από αυτούς ολοένα και σοβαρότερων αδικημάτων, υπάρχει ο προβληματισμός κατά πόσο είναι σκόπιμος ο παραπάνω περιορισμός της δυνατότητας επιβολής του μέτρου αυτού.

Αντιλαμβάνεται κανείς την αμηχανία των ελληνικών δικαστηρίων όταν έχουν να αντιμετωπίσουν με αναμορφωτικά μέτρα δράστες ιδιαίτερα σοβαρών κακούργημάτων, όπως αυτών της ληστείας, συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, διακίνησης ναρκωτικών, βιασμού σε βάρος ατόμων άνω των 15 ετών κ.λ.π., αφού γι' αυτά δεν προβλέπει ο νόμος (όταν εφαρμόζονται σε ενήλικες) την ποινή της ισοβίου καθείρξεως και άρα δεν μπορεί να επιβληθεί σε βάρος των ανήλικων δραστών περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης.

Κατά συνέπεια ελλοχεύει ο κίνδυνος αφενός ο ανήλικος παραβάτης να μην κατανοήσει το σκοπό του νομοθέτη και να θεωρήσει ότι απολαύει μιας ιδιότυπης ασυλίας από άποψη ποινικής μεταχείρισης με αποτέλεσμα το αναμορφωτικό μέτρο να μην εκπληρώνει το σκοπό του και αφετέρου να καταστεί ο ίδιος θύμα εκμετάλλευσης από ενήλικους, οι οποίοι θα τον χρησιμοποιήσουν ως όργανο εκτέλεσης εγκληματικών πράξεων, προκειμένου να αποφύγουν οι ίδιοι τη σύλληψη και τιμωρία.

- Μολονότι ο περιορισμός σε ΕΚΚΝ χαρακτηρίζεται ως ποινή περιοριστική της ελευθερίας, εντούτοις **δεν χορηγείται αναστολή** (άρθρου 99 ΠΚ), διότι είναι ασυμβίβαστη προς τη φύση και το σκοπό του περιορισμού σε ΕΚΚΝ που είναι η σωφρονιστική διαπαιδαγώγηση του ανηλίκου.

- Για την **ανασταλτική δύναμη** του τυχόν ασκηθεισομένου ενδίκου μέσου αποφασίζει το δικαστήριο με γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου, αμέσως μετά την απαγγελία της απόφασης, (άρθρο 497 παρ. 4 ΚΠΔ),

4. Νεαροί ενήλικες εγκληματίες (18 – 21 ετών).

Σε νεαρούς ενήλικες εγκληματίες (εγκληματίες μετεφηβικής ηλικίας κατά την προισχύσασα διάταξη), δηλαδή αυτούς που κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης συμπλήρωσαν το 18^ο, όχι όμως και το 21^ο έτος της ηλικίας τους, υπάρχει η δυνατότητα από το δικαστήριο να επιβάλλει ποινή ελαττωμένη (άρθρο 133 ΠΚ).

- Σε **ανήλικους και νεαρούς ενήλικους κατηγορούμενους για υποθέσεις ναρκωτικών**, εάν κριθούν ποινικά υπεύθυνοι και εξαρτημένοι είναι δυνατόν να του επιβληθεί αντί ποινής, το μέτρο της παρακολούθησης προγράμματος αποθεραπείας από τα ναρκωτικά, (άρθρου 39 Ν. 4139/2013).

Άλλες ρυθμίσεις αφορώσες την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων:

- Όλες οι πράξεις των ανηλίκων **θεωρούνται κατά πλάσμα δικαίου ως πλημμελήματα ή πταίσματα**, ακόμα και εάν έχουν κακουργηματικό χαρακτήρα, (άρθρο 18 ΠΚ). Αυτό σημαίνει ότι υπόκεινται στη συντομότερη παραγραφή του

αδικήματος και της ποινής (άρθρο 114 ΠΚ, πενταετή και δεκαετή αντίστοιχα).

- Συνέπεια του πλημμεληματικού χαρακτήρα των πράξεων που τελεί ο ανήλικος είναι ότι, σε περίπτωση που ο ανήλικος τελέσει στο εξωτερικό πράξη που εάν την τελούσε ενήλικας θα χαρακτηρίζονταν ως κακούργημα, λόγω του πλημμεληματικού χαρακτήρα της για τον ανήλικο, απαιτείται έγκληση του παθόντος ή αίτηση της κυβέρνησης της χώρας όπου τελέσθηκε το αδίκημα (άρθρο 6 παρ. 3 ΠΚ).

- Για την εκδίκαση των πράξεων του ανήλικου κατηγορουμένου **δεν εφαρμόζεται η αυτόφωρη διαδικασία** (242 παρ. 4).

- Σε περίπτωση σύλληψης **επιβάλλεται η κράτησή τους χωριστά από ενήλικες κρατούμενους.**

- Ισχύουν **αυστηρότερες προϋποθέσεις για την επιβολή σε βάρος ανηλίκου προσωρινής κράτησης.**

Πέραν των γενικών προϋποθέσεων πρέπει να είναι ηλικίας άνω των 15 ετών και η πράξη να χαρακτηρίζεται για τους ενήλικους ως κακούργημα για το οποίο απειλείται ισόβια κάθειρξη, ή να πρόκειται για βιασμό σε βάρος ανηλίκου κάτω των 15 ετών.

Η διάρκειά της δεν δύναται να υπερβεί τους έξι (6) μήνες, με δυνατότητα παράτασης έως τους εννέα (9) μήνες.

- Ο ανήλικος παραβάτης του ποινικού νόμου **δεν κηρύσσεται ποτέ «ένοχος»** από το δικαστήριο, αλλά σε περίπτωση θετικής διάγνωσης, το δικαστήριο αποφαινεται ότι ο ανήλικος «τέλεσε την πράξη», (άρθρα 121 – 133 ΠΚ), ενώ δεν του επιβάλλονται ποτέ **στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων, παραπομπή σε κατάσταση εργασίας** (130 παρ. 2 ΠΚ) και **έξοδα δίκης**, όπως συμβαίνει υποχρεωτικά στις περιπτώσεις καταδίκης ενηλίκων προσώπων, (άρθρο 3 παρ. 5 Ν. 663/1977).

- Οι αποφάσεις που επιβάλλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα δεν καταχωρούνται **στο ποινικό μητρώο,**

αντίθετα καταχωρούνται αυτές που επιβάλλουν περιορισμό σε Ε.Κ.Κ.Ν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ (άρθρο 96 Συντάγματος):

Τα αδικήματα των ανηλίκων δικάζονται τόσο σε πρώτο, όσο και σε δεύτερο βαθμό από τα δικαστήρια ανηλίκων. Αυτά παρόλο που ανήκουν στα κοινά ποινικά δικαστήρια, εντούτοις ασκούν ειδική ποινική δικαιοδοσία, αφού απευθύνονται σε ιδιαίτερη κατηγορία δραστών και η διαδικασία που ακολουθείται έχει διαφορές από την κοινή διαδικασία των τακτικών δικαστηρίων.

Τα δικαστήρια αυτά είναι, τα **Μονομελή Δικαστήρια Ανηλίκων**, τα **Τριμελή Δικαστήρια Ανηλίκων** και τα **Εφετεία Ανηλίκων** (με τριμελή σύνθεση, τα οποία δικάζουν τις εφέσεις των μονομελών και τριμελών δικαστηρίων ανηλίκων).

- Σε περίπτωση που συμμετέχουν στο έγκλημα ανήλικοι με ενήλικους δράστες, διατάσσεται **κατά κανόνα ο χωρισμός της δίκης** ως προς τους ανήλικους και υποχρεωτικά όταν ο ανήλικος δεν είχε συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης (άρθρο 130 παρ. 3 ΚΠΔ).

- Σε όσους τέλεσαν κάποια αξιόποινη πράξη πριν τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωσή του, εξακολουθούν να δικάζονται από τα δικαστήρια ανηλίκων. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατόν να επιβληθεί σε βάρος τους ποινή ελαττωμένη (άρθρο 130 ΠΚ).

Ιδιαιτερότητες της ακροαματικής διαδικασίας.

- Στα **Δικαστήρια Ανηλίκων** έχουν παρουσία και λόγο και οι **Επιμελητές Ανηλίκων**, χωρίς να είναι μέλη της συνθέσεως.

- Η συζήτηση διεξάγεται κεκλεισμένων των θυρών, κατ' εξαίρεση της αρχής της δημοσιότητας, (άρθρο 1 Ν. 3315/1955).

- Κατά την εκδίκαση των υποθέσεων σε βάρος ανηλίκων, ο σύζυγος και οι συγγενείς αυτού, έως και τον δεύτερο βαθμό **δεν έχουν δικαίωμα να αρνηθούν την μαρτυρία τους**, γεγονός που συμβαίνει όταν πρόκειται για ενήλικες κατηγορούμενους, (222 ΚΠΔ).

- Στον ανήλικο που κατηγορείται για πράξη που εάν τελούνταν από ενήλικο θα χαρακτηρίζονταν ως **κακούργημα** **διορίζεται υποχρεωτικά αυτεπάγγελα συνήγορος** από το Δικαστήριο (άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ).

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.

Με βάση τα στοιχεία που έχουμε από την Αστυνομική Διεύθυνση Φλώρινας, στην περιφέρειά μας η παραβατικότητα των ανηλίκων διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και δεν παρατηρήθηκε αύξηση αυτής κατά τα τελευταία έτη.

Θα λέγαμε μάλιστα ότι αριθμητικά οι υποθέσεις εμφανίζουν μείωση, λόγω του περιορισμού των υποθέσεων παράνομης εισόδου ανηλίκων στη χώρα μας από σύνορα της περιφέρειάς μας μετά το έτος 2012.

Εκτός από τις υποθέσεις της παράνομης εισόδου που αποτέλεσαν την πλειοψηφία, οι υπόλοιπες παραβάσεις που σημειώθηκαν κατά τα τελευταία έξι (6) έτη αφορούσαν κυρίως παραβάσεις του ΚΟΚ, κλοπές, αποδοχή – διάθεση προϊόντος εγκλήματος, πρόκληση σωματικών βλαβών, αντίσταση, κατοχή ναρκωτικών, παραβάσεις νόμου περί περί όπλων, φθορά ξένης ιδιοκτησίας και οι πιο σοβαρές, συμμετοχή σε διακίνηση λαθρομεταναστών, ληστεία, διακίνηση ναρκωτικών, βιασμό και αποπλάνηση έτερου ανηλίκου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑΣ - Η ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ.

Θυματοποίηση και παραβατικότητα - Αλληλοπλεκόμενες έννοιες.

Η ανάγκη προστασίας του εννόμου αγαθού της ανηλικότητας δεν λαμβάνεται υπόψη όμως μόνο για τον καθορισμό του τρόπου αντιμετώπισης του ανήλικου δράστη, αλλά αυτονοήτως και για την προστασία του ανήλικου θύματος.

Έχει καταστεί σαφές ότι θυματοποίηση του ανήλικου και εκδήλωση από αυτόν παραβατικής συμπεριφοράς είναι έννοιες αλληλοπλεκόμενες. Η διαβίωση του ανήλικου σε προβληματικό, ή ελλειμματικό σε θετικά ερεθίσματα οικογενειακό περιβάλλον συνδέεται άμεσα με την μετέπειτα εμφάνιση από αυτόν παραβατικής συμπεριφοράς.

Όπως διαφαίνεται από τη συγκριτική επισκόπηση των σχετικών διατάξεων που περιλαμβάνονται στο 19^ο κεφάλαιο του ΠΚ, ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε να προστατεύσει ιδιαίτερος τον ανήλικο κυρίως στο πεδίο προσβολής της γενετήσιας ζωής και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής του, θεσπίζοντας αυστηρές ποινές για τα σχετικά αδικήματα, το ύψος των οποίων διαμορφώνεται με κριτήριο κυρίως την ηλικία του θύματος, αλλά και την σχέση μεταξύ θύματος και δράστη, ενίοτε δε και από την ηλικία του τελευταίου.

Ουσιαστική επίσης προστασία συντελέσθηκε με τη θέσπιση του Ν. 3500/2006 για την προστασία ανήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Έτερες ρυθμίσεις που αποβλέπουν στην προστασία του ανήλικου θύματος είναι:

- Η αναγνώριση αυτοτελούς δικαιώματος υποβολής έγκλησης στον ανήλικο που συμπλήρωσε τα 12 έτη, παράλληλα με το δικαίωμα του έχοντος την εκπροσώπησή του (γονέα ή επιτρόπου), (άρθρο 118 παρ. 2 ΠΚ).

- **Αναστολή της προθεσμίας παραγραφής** σε εγκλήματα που στρέφονται σε βάρος ανηλίκων και αφορούν προσβολή της ελευθερίας και της γενετήσιας ελευθερίας και ζωής αυτών, μέχρι την ενηλικίωση και για ένα και τρία έτη μετά από αυτήν, ανάλογα εάν πρόκειται για πλημμέλημα ή κακούργημα αντίστοιχα, (άρθρο 113 παρ. 6 ΠΚ).

- Οι αφορώσες τη διαχείριση του ανηλίκου καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Έτσι, οι ανήλικοι **εξετάζονται πάντα χωρίς όρκο** (221 περ. α' ΠΚ), ενώ στην έκθεση που συντάσσεται για την κατάθεσή τους καταγράφονται κατά λέξη και οι ερωτήσεις που τους υποβάλλονται (άρθρο 226 παρ. 2 ΠΚ).

- Τα ανήλικα θύματα εγκλημάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας και γενετήσιας αξιοπρέπειας ως προς τις τυχόν αστικές και ποινικές αξιώσεις τους είναι **δικαιούχοι δωρεάν νομικής βοήθειας**, (άρθρα 1 παρ. και 3 παρ. 5 Ν. 3226/2004).

- Οι ανήλικοι **σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας δεν κλητεύονται** ως μάρτυρες στο ακροατήριο αλλά διαβάζεται η κατάθεσή τους, εκτός αν η εξέτασή τους κρίνεται απαραίτητη από το δικαστήριο (άρθρο 19 §2 ν.3500/2006).

- Αναφορικά με τους **ανήλικους μάρτυρες - θύματα προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής**, (άρθρα 226 Α και 226Β ΚΠΔ αντίστοιχα), προβλέπεται η εξέτασή τους στην προδικασία με την **παρουσία παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου και ψυχολόγου ή ψυχιάτρου** αντίστοιχα και σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Η κατάθεση συντάσσεται εγγράφως (και καταχωρίζεται εάν υπάρχει δυνατότητα σε ηλεκτρονικό οπτικοακουστικό μέσο) και αντικαθιστά τη φυσική τους παρουσία στα επόμενα στάδια της ποινικής διαδικασίας. Τυχόν μετέπειτα συμπληρωματική εξέτασή τους γίνεται υπό προϋποθέσεις, στον τόπο που βρίσκονται, χωρίς την παρουσία

διαδίκων, από ανακριτικό υπάλληλο που διορίζεται ειδικά από το δικαστήριο.

(Αναφορά του υποδειγματικού τρόπου εξέτασης των ανηλίκων στα δικαστήρια της Ρώμης που επισκεφθήκαμε με συναδέλφους από την Εισαγγελία Θεσσαλονίκης το έτος 2013)

- Διενέργεια ολόκληρης ή ενός μέρους της δίκης που αφορά ανήλικο θύμα εγκλήματος κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής **κεκλεισμένων των θυρών** (άρθρο 330 παρ. 1 ΚΠΔ).

Αναβάθμιση του Εισαγγελικού ρόλου στην προστασία της ανηλικότητας.

Παλαιότερα ο ρόλος του Εισαγγελέα περιορίζονταν κυρίως στη δίωξη και εκδίκαση της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων, κατά την ιδιαίτερη διαδικασία που προβλέπεται γι' αυτούς, έχοντας περιορισμένες δυνατότητες να συμβάλει στην πρόληψη της αντικοινωνικής συμπεριφοράς τους. Ελλιπές ήταν επίσης και το νομικό έρεισμα στις περιπτώσεις που απαιτούνταν να επέμβει αποτελεσματικά για την προστασία του ευρισκόμενου σε κίνδυνο ανηλίκου.

Τα προαναφερθέντα κενά ήρθε να καλύψει μία σειρά νομοθετικών ρυθμίσεων, με τις οποίες ο ρόλος του Εισαγγελέα Ανηλίκων σταδιακά αναβαθμίστηκε, αποκτώντας δυνατότητα ουσιαστικής παρέμβασης σε πρώιμο στάδιο, προτού επιδείξει ο ανήλικος σοβαρή παραβατική συμπεριφορά ή καταστεί θύμα του περιβάλλοντός του.

Αρμοδιότητες του Εισαγγελέα που αποσκοπούν στην προστασία των ανηλίκων προβλέπονται σε πολλές διατάξεις. Ενδεικτικά αναφέρω ως σημαντικότερες:

- **Την κλασική δυνατότητά του να επεμβαίνει συμβιβαστικά**, σε διενέξεις που μπορεί να αφορούν και ανήλικα πρόσωπα, (κατ' άρθρο 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988),

- Την υποχρέωσή του να γνωστοποιεί στο δικαστήριο τις περιπτώσεις που συνεπάγονται το διορισμό Επιτρόπου, χωρίς να

αποκλείεται η ευχέρεια υποβολής αυτοτελούς αιτήσεως από τον ίδιο, (άρθρο 1591, εδ. β' ΑΚ),

- Την δυνατότητα να ζητάει τον διορισμό ανάδοχης οικογένειας σε αντικατάσταση Επιτρόπου, ή άρση της αναδοχής, (άρθρα 1607 παρ. 2, 1663 ΑΚ),

- Την αρμοδιότητά του να ενεργεί ως προσωρινός επίτροπος στις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων και να προβαίνει στις απαραίτητες, ενέργειες για το διορισμό επιτρόπου, (άρθρο 19 παρ. 1 του ΠΔ 220/2007),

Ασυνόδευτοι είναι οι ανήλικοι κάτω των 18 ετών που φτάνουν στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύονται από ενήλικα υπεύθυνο για τη φροντίδα τους, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή πρακτική και για όσο χρόνο κανένας υπεύθυνος ενήλικας δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του, ή ο ανήλικος που εγκαταλείπεται ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα (άρθρο 1 Ν. 4251/2014).

- Την υποχρέωση να φροντίζει για την εκτέλεση των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων που επέβαλλαν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα και περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης, (άρθρο 549 παρ. 5 ΚΠΔ).

- Την δυνατότητα να εκδίδει Διάταξη για κατάργηση ιστοσελίδας που φιλοξενείται στην Ελλάδα και περιέχει ή διαδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας, ή για φραγή της πρόσβασης σε τέτοια ιστοσελίδα η οποία δεν φιλοξενείται στην Ελλάδα και δεν ανήκει σε χώρο ή υποχώρο που έχει χορηγηθεί στην Ελλάδα, (άρθρο 18 Ν. 4267/2014).

- Δυνατότητα αποχής από ποινική δίωξη - Άρθρο 45Α ΚΠΔ. Ανάδειξη Δικαιοδοτικού ρόλου του Εισαγγελέα.-

Ως γνωστόν η ποινική δίωξη σε όλα τα αδικήματα και σε αυτά που διαπράττονται από ανήλικους δράστες, ασκείται από τον Εισαγγελέα.

Με το άρθρο 45^Α ΚΠΔ (θεσπίστηκε με το άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 3189/2003, ΦΕΚ Α' 243/2003), χορηγήθηκε στον Εισαγγελέα η αρμοδιότητα να απέχει από την ποινική δίωξη σε περιπτώσεις ευκαιριακών ανηλίκων δραστών και για ήσσονος

σημασίας αξιόποινες πράξεις (πλημμελήματα και πταίσματα). Στις περιπτώσεις αυτές ο Εισαγγελέας, με αιτιολογημένη Διάταξή του, απέχοντας από την ποινική δίωξη, μπορεί να επιβάλλει στον ανήλικο ένα ή περισσότερα από τα μη ιδρυματικά αναμορφωτικά μέτρα του άρθρου 122 ΠΚ, καθώς και καταβολή χρηματικού ποσού μέχρι 1.000 ευρώ σε μη κερδοσκοπικό ή κοινωφελές νομικό πρόσωπο. Στην πράξη το χρηματικό ποσό καθορίζεται ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα του ανηλίκου (συνήθως 50 - 150 ευρώ). Ο ανήλικος ωφελείται από τα αναμορφωτικά μέτρα που του επιβάλλονται (με συνηθέστερο την επίπληξη), ενώ ταυτόχρονα αποφεύγει τη δυσάρεστη για τον ίδιο και την οικογένειά του διαδικασία του ακροατηρίου.

Η ως άνω διάταξη δύναται να έχει εφαρμογή και σε πλημμεληματικής φύσεως αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας, στην περίπτωση που ο δράστης είναι ανήλικος, (άρθρο 11 παρ. 5 Ν. 3500/2006).

Με το Ν. 4322/2015 (άρθρο 9 παρ. 1) τροποποιήθηκε η δεύτερη παράγραφος του ως άνω άρθρου, επιβάλλοντας έρευνα από τον Εισαγγελέα της προσωπικότητας του Ανηλίκου δια των αρμοδίων Επιμελητών Ανηλίκων και εν συνεχεία έκδοση σχετικής Διάταξης περί επιβολής του προσφορότερου αναμορφωτικού μέτρου. Η έρευνα των Επιμελητών Ανηλίκων στην περίπτωση αυτή λαμβάνει χώρα πριν από την κίνηση της ποινικής δίωξης, σε αντίθεση με το συνήθως συμβαίνον (ήτοι, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης).

- Περαιτέρω, ουσιαστικότερη αναβάθμιση των εισαγγελικών αρμοδιοτήτων επήλθε με το Ν. 3346/2005 και την προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 1532 του ΑΚ. *(Με τη διάταξη αυτή η χώρα μας προσαρμόστηκε στις επιταγές της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, στα άρθρα 7 και 8 της οποίας θεσμοθετείται η δυνατότητα αυτεπάγγελτης και ταχείας ενέργειας της δικαστικής αρχής σε υποθέσεις που αφορούν ανήλικα πρόσωπα - υπογράφηκε στις 25-1-1996 στο Στρασβούργο και κυρώθηκε με το Ν.2502/1997).*

Με τη διάταξη αυτή ο Εισαγγελέας λειτουργώντας -κατά την κρατούσα άποψη - ως δικαστική αρχή ανεξάρτητη από τα δικαστήρια και την εκτελεστική εξουσία, (κατά το άρθρο 24

παρ. 1 του Ν. 1756/1988 -Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων), **και ασκώντας αστικής φύσεως προσωρινή αρμοδιότητα**, (άρθρο 25 παρ. 1, περ. ι' του Ν. 1756/1988, σε συνδ. με άρθρο 1532 παρ. 3 ΑΚ), [βλ. Γνωμοδότηση Κ. Δεμερτζή, Δίκη 2005.1211 και Ε. Κουνουγέρι - Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο, Δ' Έκδοση 2008. Κατ' άλλη άποψη, ο Εισαγγελέας επεμβαίνει ως διάδικος (Διάταξη ΕισΠρωτΑθ 342-05/2006 Δ.2006.676 και Καρακώστα Ερμ. ΑΚ άρθρα 1532-1533, σελ. 575)], **έχει το δικαίωμα, σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον διαπιστώνεται σοβαρή παράβαση ή αδυναμία ανταπόκρισης των γονέων στα καθήκοντα γονικής μέριμνας, να διατάξει κάθε πρόσφορο κατά την κρίση του μέτρο**, με έσχατο την αφαίρεση της επιμέλειας του ανηλίκου από τους γονείς του και την ανάθεσή της προσωρινά σε τρίτα πρόσωπα, κατά προτίμηση συγγενικά, ή και σε κατάλληλο ίδρυμα, μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως του δικαστηρίου στο οποίο θα πρέπει να απευθυνθεί εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών.

Με την παραπάνω ρύθμιση έχει πλέον και την ευχέρεια που στερούνταν παλαιότερα, σε περίπτωση που εμφανίζονται ήπια συμπτώματα ψυχικής διαταραχής στον ανήλικο να διατάξει την ψυχολογική ή ψυχιατρική του εξέταση από δημόσιο νοσηλευτικό ίδρυμα και να αποτρέψει έτσι με τη έγκαιρη διάγνωση και θεραπευτική αντιμετώπιση στην οποία θα υποβληθεί ο ανήλικος το ενδεχόμενο να εμφανίσει αυτός σοβαρότερη διαταραχή στο μέλλον.

Πολύτιμοι αρωγοί στο έργο του εισαγγελέα είναι ο κοινωνικός λειτουργός και ο παιδοψυχίατρος. Ο πρώτος θα προβεί σε διερεύνηση του περιβάλλοντος του ανηλίκου και ο δεύτερος θα διερευνήσει τυχόν προβλήματα, (ενδογενή ή εξωγενή) στον ψυχισμό του. Και οι δύο θα υποβάλλουν σχετικές προτάσεις, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του ανηλίκου, για τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν αναφορικά με το περιβάλλον του ή την τυχόν ανάγκη περαιτέρω ψυχιατρικής θεραπευτικής αντιμετώπισής του.

Ο εισαγγελέας πριν από οποιαδήποτε απόφαση επιβάλλεται να έχει και ο ίδιος προσωπική επαφή με την οικογένεια και τον ανήλικο, (εφόσον τούτο είναι εφικτό από τις εκάστοτε συνθήκες) και να λαμβάνει υπ' όψιν του τη γνώμη του

ανηλικού, αξιολογώντας την ανάλογα με την ηλικία και το νοητικό και πνευματικό επίπεδό του.

Οι προτάσεις της κοινωνικής υπηρεσίας και του παιδοψυχιάτρου, λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν, αλλά δεν είναι δεσμευτικές.

Πρωταρχικός πάντα στόχος είναι η στήριξη της οικογένειας και η παραμονή του ανηλικού σ' αυτήν, εφόσον δεν υπάρχει ζήτημα κινδύνου της ψυχοσωματικής του υγείας. Στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής είναι δυνατόν να διαταχθεί η παρακολούθηση της οικογένειας μέσω της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας και η συστηματική παιδοψυχιατρική παρακολούθηση του ανηλικού, εφόσον και από την εκτίμηση του παιδοψυχιάτρου έχει κριθεί ότι κάτι τέτοιο επιβάλλεται.

Στην πράξη βέβαια υφίσταται υποστελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών, με συνέπεια να υπάρχει καθυστέρηση στην διεκπεραίωση σχετικών αιτημάτων, ενώ σε πολλές περιφέρειες, όπως και στη δική μας δεν υφίσταται παιδοψυχιατρικό τμήμα στα νοσοκομεία, με αποτέλεσμα οι ανήλικοι να παραπέμπονται για εξέταση στις πλησιέστερες κλινικές, εν προκειμένω της Θεσσαλονίκης, με όλα τα προβλήματα που συνεπάγεται το γεγονός αυτό, για τον ανήλικο και την οικογένειά του, αλλά και για τις παιδοψυχιατρικές μονάδες που επιβαρύνονται υπέρμετρα.

Προκειμένου να υπάρξει ορθολογικότερη κατανομή των παραπομπών παιδοψυχιατρικών περιστατικών από την περιφέρεια στη Θεσσαλονίκη, έχει γίνει κατανομή των περιφερειών της Μακεδονίας στις υπάρχουσες παιδοψυχιατρικές μονάδες. Ο νομός Φλώρινας υπάγεται στο Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο Β.Ε. (Γιαννιστών 52 και Αγ. Πάντων) και εκεί ως επί το πλείστον απευθύνει η υπηρεσία μας τα σχετικά αιτήματα, με αποτέλεσμα η υλοποίηση μιας ψυχιατρικής εξέτασης ή η συστηματική παρακολούθηση του ανηλικού να καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής και χρονοβόρα.

- Αφορμή για να επιληφθεί ο Εισαγγελέας κάποιας υποθέσεως είναι η αποδοχή κάποιας επώνυμης ή ανώνυμης καταγγελίας. Η τελευταία διαβιβάζεται κυρίως από

οργανισμούς παιδικής προστασίας, αλλά μπορεί να αποσταλεί και με οποιονδήποτε τρόπο, (ταχυδρομικώς κ.λ.π.). Στην περίπτωση που η καταγγελία αφορά ανήλικο, δεν ισχύει η διάταξη του άρθρου 43 παρ. 4 ΚΔΠ που προβλέπει τη θέση στο αρχείο ανώνυμων καταγγελιών, αλλά επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση η διερεύνησή τους. *Ακόμα και τυχόν προφορική ενημέρωση του Εισαγγελέα από οποιονδήποτε επιβάλλεται να διερευνηθεί από τον τελευταίο, με διακριτικότητα σε αρχικό στάδιο και εφόσον υπάρξουν σχετικές ενδείξεις κινδύνου ανήλικου με δραστικότερα στη συνέχεια μέτρα.*

Οι καταγγελίες αφορούν κυρίως περιστατικά κακοποίησης παιδιών, ή διαβίωσής τους σε επικίνδυνο περιβάλλον, συνεπεία παραμέλησης και έλλειψη των στοιχειωδών για τη επιβίωσή τους υλικών αγαθών. Ακόμα όμως και στις περιπτώσεις που συντρέχει κακοποιητική συμπεριφορά ή παραμέληση, οι γονείς κατά κανόνα αρνούνται το ενδεχόμενο να οδηγηθούν τα παιδιά τους σε κάποιο χώρο παιδικής προστασίας.

Από τα περιστατικά που αντιμετώπισα κατά τη διάρκεια της θητείας μου στο Τμήμα ανήλικων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης θα αναφέρω ως σημαντικότερα, το συχνό φαινόμενο μητέρων, (αλλοδαπής κυρίως υπηκοότητας), που εγκατέλειπαν τα νεογέννητα βρέφη τους μετά τον τοκετό στα νοσοκομεία, επιθυμώντας να δοθούν για υιοθεσία επειδή αδυνατούσαν να τα μεγαλώσουν.

Τα περιστατικά εξάρτησης γονέων και ιδίως μητέρων, από ναρκωτικές ουσίες ή αλκοόλ και η γέννηση βρεφών με στερητικό σύνδρομο. Σε τέτοιες περιπτώσεις το νοσηλευτικό ίδρυμα οφείλει να γνωστοποιήσει στον εισαγγελέα το γεγονός προκειμένου να ελεγχθεί εάν το βρέφος θα παραδοθεί ή όχι στη μητέρα του, γεγονός που εξαρτάται από το μέγεθος του εθισμού της και από την ύπαρξη ή μη υποστηρικτικού περιβάλλοντος που να εγγυάται την ασφάλεια του βρέφους.

Ακόμα συχνές ήταν οι περιπτώσεις γονέων που απευθύνονται σε μας λόγω αδυναμίας τους να διαχειριστούν την αντιδραστική συμπεριφορά των παιδιών τους που βρίσκονται σε εφηβική ή και προεφηβική ηλικία, ζητώντας τη συμβουλευτική

παρέμβασή μας, ή την υπόδειξη κατάλληλων υπηρεσιών προς τις οποίες θα μπορούσαν να απευθυνθούν.

Ιδιαίτερη αύξηση, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα εμφανίζουν τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας, η οποία μάλιστα τείνει να εκδηλώνεται σε όλο και μικρότερες ηλικίες. Πολλές ήταν στην Θεσσαλονίκη οι περιπτώσεις αυτών των καταγγελιών που έφταναν στον Εισαγγελέα κυρίως κατόπιν καταγγελίας των γονέων ανηλίκων – θυμάτων ενδοσχολικής βίας και αφού είχαν εξαντλήσει τις προσπάθειες διευθέτησης στο σχολικό περιβάλλον. Σε όλες τις περιπτώσεις αυτών των καταγγελιών μετά από σχετική παρέμβασή μας, με ακρόαση απάντων των ανηλίκων που εμπλέκονταν στο πρόβλημα, επιτεύχθηκε η επίλυσή τους.

Το άνοιγμα των συνόρων με τη Βουλγαρία και Ρουμανία και η διόγκωση στη συνέχεια του προσφυγικού προβλήματος, με πλήθος συνοδευόμενων και ασυνόδευτων παιδιών από τρίτες χώρες μας έφερε αντιμέτωπους με φαινόμενα εκμετάλλευσης παιδιών υπηκόων των χωρών αυτών. Είναι πρόδηλο ότι η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού απαιτεί συνεργασία μεταξύ περισσοτέρων φορέων, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διακρατικό επίπεδο.

Συχνή είναι επίσης η προσφυγή στον Εισαγγελέα των εν διαστάσει ή πρώην συζύγων, με καταγγελίες τους λόγω ασυμφωνίας τους σε θέματα επιμέλειας ή επικοινωνίας τέκνων, η οποία καταλήγει να έχει πάντοτε ως θύματα τα ανήλικα μέλη της οικογένειας. Στις περιπτώσεις αυτές λειτουργούμε συμβιβαστικά και συμβουλευτικά, προτρέποντάς τους σε περίπτωση μη εξεύρεσης συμβιβαστικής λύσης να προσφύγουν στα αστικά δικαστήρια, αιτούμενοι εφόσον δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας, (Ν. 3226/2004).

Σε ότι αφορά την Εισαγγελία Πρωτοδικών Φλώρινας, οι υποθέσεις που επιληφθήκαμε κατά τα τελευταία τρία (3) έτη που υπηρετώ σ' αυτήν, αφορούσαν κυρίως τη διερεύνηση του περιβάλλοντος ανηλίκου λόγω ακαταλληλότητας αυτού, καθώς και αιτήματα για συστάσεις εν διαστάσει ή πρώην συζύγων σε θέματα σχέσεων και επικοινωνίας με τα τέκνα τους,

συμπεριλαμβανομένων αιτημάτων για παιδοψυχιατρική εκτίμηση των παιδιών λόγω διατάραξης του ψυχισμού τους από την ίδια αιτία.

Σε κάποιες περιπτώσεις κινηθήκαμε αυτεπάγγελα, κατόπιν πληροφοριών που λάβαμε στα πλαίσια χειρισμού ποινικών δικογραφιών που αφορούσαν αδικήματα κυρίως ενδοοικογενειακής βίας, διατάσσοντας σε προληπτικό επίπεδο τη διερεύνηση από κοινωνικό λειτουργό του περιβάλλοντος των ανηλίκων των επίμαχων οικογενειών. Υπήρξε επίσης και μία περίπτωση όπου έγινε σχετική αναφορά – γνωστοποίηση περιστατικού από το σχολικό περιβάλλον του ανηλίκου.

Οι περιπτώσεις που οδηγηθήκαμε σε αφαίρεση της επιμέλειας και απομάκρυνσης από το οικογενειακό περιβάλλον ήταν επτά (7) και αφορούσαν οκτώ (8) συνολικά παιδιά, εκ των οποίων η επιμέλεια των τριών (3) ανατέθηκε σε έτερο συγγενικό πρόσωπο και των πέντε (5) σε κέντρο παιδικής προστασίας.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω το ιδιαίτερα καλό επίπεδο τόσο σε υποδομές και οργάνωση, όσο και σε έμπυχο υλικό του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (πρώην παιδόπολη Φλώρινας) που υφίσταται στην πόλη μας. Η ύπαρξή του είναι σημαντική γιατί επιτρέπει στα παιδιά που οι οικογένειές τους διαμένουν στην περιφέρειά μας να μην αποκόπτουν τους δεσμούς τους μ' αυτές, εφόσον βέβαια δεν υφίσταται απαγορευτικός για την επαφή τους λόγος.

Εντούτοις, παραμένει δυσεπίλυτο το πρόβλημα εξεύρεσης στέγης σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας που διανύουν την εφηβική ηλικία και εντείνεται ακόμα περισσότερο όταν αυτά έχουν εκδηλώσει παραβατική συμπεριφορά, ή ακόμα και ελαφρά ψυχική διαταραχή.

Οι υποθέσεις κακοποιητικής συμπεριφοράς ή σοβαρής παραμέλησης ανηλίκων που αντιμετωπίσαμε έως σήμερα δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι αριθμητικά είναι ιδιαίτερα πολλές. Αυτό θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι είναι ευχάριστο. Η διαίσθησή μου όμως λέει ότι υπάρχουν περιστατικά που δεν φτάνουν σε μας. Δεν μας καταγγέλλονται, είτε από το φόβο

κοινωνικού στιγματισμού ο οποίος υφίσταται ιδιαίτερα σε μικρές κοινωνίες, είτε από άγνοια των ενδιαφερομένων προς τις σχετικές διαδικασίες.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού προσβλέπω στη δική σας συμβολή και συνεργασία.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ:

Επειδή πολλοί από εσάς προέρχονται από την εκπαιδευτική κοινότητα και θέμα της αποψινής εσπερίδας μας είναι και η διαχείριση του ζητήματος παραβατικότητας και θυματοποίησης του ανήλικου και από την πλευρά του εκπαιδευτικού, θα επισημάνω ορισμένες διατάξεις από τις οποίες προκύπτουν ρητές υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών, αποβλέπουσες στην προστασία των ανηλίκων.

1. Υποχρέωση άρθρου 23 Ν. 3500/2006:

«Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει αμέσως την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του ΚΠΔ, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι εκπαιδευτικοί και διευθυντές ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.

2. Κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακροατήριο ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος ανακοίνωσε την αξιόποινη πράξη στις παραπάνω αρμόδιες αρχές, και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος την πληροφορήθηκε ή τη διαπίστωσε, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία δεν αποδεικνύεται με οποιονδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο.»

2. Υποχρέωση γνωστοποίησης περιπτώσεων κακοποίησης ή κακής άσκησης επιμέλειας:

Είναι αυτονόητο ότι, στην περίπτωση που παιδαγωγός αντιλαμβάνεται οποιασδήποτε φύσεως κακοποίηση σε βάρος ανηλίκου έχει γενική (και ειδική σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας) υποχρέωση να την αναγγείλει στον Εισαγγελέα ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο (άρθρο 40 ΚΠΔ).

Σχετική υποχρέωση όμως υπάρχει και όταν αντιλαμβάνεται περιπτώσεις σοβαρής παραμέλησης ή πλημμελούς φύλαξης, οι οποίες δεν βελτιώνονται, παρά τις συμβουλευτικές παρεμβάσεις προς τους γονείς (με την υπενθύμιση των υποχρεώσεών τους και την ενημέρωσή τους για τις δυνατότητες συνδρομής τους από κάποια κοινωνική ή συμβουλευτική υπηρεσία). Σε περίπτωση που δεν υπάρξει ανταπόκριση των γονέων τότε ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας θα πρέπει να ενημερώσει τον Εισαγγελέα, προκειμένου ο τελευταίος να επιληφθεί κατ' άρθρο 1532 ΑΚ.

Η υποχρέωση αυτή των παιδαγωγών δεν προβλέπεται από κάποιο νόμο ή εγκύκλιο, ούτε προβλέπονται συγκεκριμένες κυρώσεις ή συνέπειες εάν δεν υπάρξει ενημέρωση του Εισαγγελέα, υπαγορεύεται όμως τόσο από το θεσμικό τους ρόλο, όσο και από την Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που επιτάσσει να ενεργούν προς το συμφέρον τους και να κινητοποιούνται για την προστασία των δικαιωμάτων τους στις περιπτώσεις που διαπιστώνουν έλλειψη φροντίδας από τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με αυτήν.

3. Υποχρέωση των εκπαιδευτικών για αντιμετώπιση κρουσμάτων ενδοσχολικής βίας ή ανάρμοστης συμπεριφοράς.

Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να μην επιδεικνύουν ανοχή ή απάθεια απέναντι σε οποιαδήποτε μορφή ενδοσχολικής βίας, ή ανάρμοστης συμπεριφοράς, αλλά υποχρεούνται να λαμβάνουν κάθε αποτρεπτικό μέσο που έχουν στη διάθεσή τους, σύμφωνα με τον κανονισμό του σχολείου και τις οδηγίες που τους έχουν δοθεί. Εάν τα μέσα που διαθέτουν αποδειχθούν

αναποτελεσματικά, θα πρέπει να προσφύγουν με σχετική αναφορά στον Εισαγγελέα.

Η εν λόγω υποχρέωση πηγάζει από τον κίνδυνο να τιμωρηθεί ποινικά ο εκπαιδευτικός ο οποίος (με πρόθεση ή από αμέλεια) παραμελεί την υποχρέωση εποπτείας ανήλικων μαθητών, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την τέλεση από αυτούς κάποιας αξιόποινης πράξης στο σχολικό περιβάλλον, (άρθρο 360 ΠΚ). Για την κατάφαση της τυχόν ποινικής ευθύνης σε βάρος του, είναι αδιάφορη η βαρύτητα της αξιόποινης πράξης (κακούργημα, πλημμέλημα ή πταίσμα), εάν αυτή διώκεται κατ'έγκληση ή αυτεπαγγέλτως, ούτε είναι απαραίτητο να είναι καταλογιστή στον ανήλικο.

(Άρθρο 360 ΠΚ, «Παραμέληση εποπτείας ανηλίκου. 1. Όποιος ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου νεότερου από δεκαοκτώ ετών παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης ή από το να επιδίδεται στην πορνεία, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους, αν δεν συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη. 2. Όποιος από αμέλεια γίνεται υπαίτιος της παράλειψης της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών.»).

4. Μέριμνα για την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης.-

Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του Ν. 1566/1985, αναφορικά με την υποχρεωτικότητα φοίτησης των παιδιών στο νηπιαγωγείο, ορίζεται ότι, «... Η φοίτηση όσων την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής συμπληρώνουν ηλικία πέντε (5) ετών είναι υποχρεωτική και στην περίπτωση αυτή έχει εφαρμογή το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν. 1566/1985», ενώ στο άρθρο 2 παρ. 3 του Ν. 1566/1985, ορίζεται ότι, «Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16^ο έτος της ηλικίας του. Όποιος έχει την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του ως προς τη φοίτηση τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα».

Ακόμα, με το άρθρο 21 παρ. 7 Ν. 4251/2014, «*Ανήλικοι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση, όπως και οι ημεδαποί. Οι ανήλικοι πολίτες τρίτων χωρών, που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, έχουν χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας*».

Μάλιστα, στο άρθρο 11 παρ. 2 του Π.Δ. 201/1998, προβλέπονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών δημοτικών σχολείων για τον έλεγχο φοίτησης των μαθητών, (καταγραφή και δικαιολόγηση απουσιών, αλληλοενημέρωση οικογένειας – σχολείου, αναφορά διακοπής φοίτησης στον Προϊστάμενο Δ/νσης, διαπίστωση τυχόν φοίτησης του μαθητή στα υπόλοιπα σχολεία του νομού και της χώρας).

Με το ΠΔ 161/2000 (άρθρο 1 παρ. 12), μεταβιβάστηκε στην νομαρχιακή αυτοδιοίκηση η αρμοδιότητα να επιβάλλονται κυρώσεις στους γονείς και κηδεμόνες που δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο και αμελούν την τακτική φοίτησή τους.

Κατά συνέπεια, καθήκον των εκπαιδευτικών είναι αφενός να **μεριμνούν για την ανεμπόδιστη και χωρίς αποκλεισμούς ή διακρίσεις ισότιμη συμμετοχή** των παιδιών στη υποχρεωτική εκπαίδευση, ανεξαρτήτως της καταγωγής και των πολιτισμικών διαφορών τους και αφετέρου, **καθήκον του Διευθυντή κάθε σχολείου (δημοτικού και γυμνασίου) είναι να ενημερώνει τους γονείς και ιδιαίτερα τους αλλοδαπούς γονείς, ή τους ανήκοντες στη φυλή των Ρομά, για την υποχρεωτικότητα της φοίτησης των παιδιών τους και για τις κυρώσεις που συνεπάγεται η αποχή από αυτήν ή η πλημμελής φοίτησή τους.**

Οι κηδεμόνες του ανηλίκου που ενεγράφη αλλά απέχει από τη φοίτηση ή φοιτά πλημμελώς, θα πρέπει να καλούνται από το σχολείο και αφού εξαντληθεί από πλευράς του σχολείου κάθε προσπάθεια επανόδου του ανηλίκου στο σχολικό περιβάλλον, θα πρέπει να ενημερώνεται εγγράφως ο Εισαγγελέας για το γεγονός, προκειμένου να διερευνηθούν οι λόγοι διακοπής της φοίτησης και τυχόν ανάγκη προστατευτικής παρέμβασης κατ' άρθρο 1532 ΑΚ, αλλά και εφαρμογής των προβλεπόμενων από το νόμο κυρώσεων.

Ήδη έχουμε δρομολογήσει σε συνεργασία με τη Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φλώρινας σχετική έρευνα προκειμένου να διαπιστώσουμε τις περιπτώσεις εκείνες των μαθητών που διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους από το γυμνάσιο κατά τα τελευταία έτη, με στόχο φυσικά την επάνοδό τους στους κόλπους της εκπαίδευσης και όχι φυσικά την τιμωρία τους.

5. Καταλήψεις:

Μέχρι πρότινος ίσχυε το άρθρο πρώτο του Ν. 2811/2000 που κύρωσε το μόνο άρθρο της από 4-12-1999 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, σύμφωνα με το οποίο, «*Όποιος καθ' οιονδήποτε τρόπο παρεμποδίζει, διαταράσσει ή διακόπτει την ομαλή λειτουργία των δημόσιων σχολείων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή παρανόμως παραμένει στους χώρους λειτουργίας αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Η ποινική δίωξη των υπαιτίων ασκείται αυτεπαγγέλτως.*».

Ήδη όμως η διάταξη αυτή καταργήθηκε με το άρθρο 45 παρ. 2 Ν. 4386/11-5-2016.

Αυτό όμως δεν σημαίνει νομιμοποίηση και ατιμωρησία των καταλήψεων. Αντιθέτως, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του κοινού ποινικού δικαίου και ειδικότερα, οι εν λόγω συμπεριφορές δύναται να στοιχειοθετούν **διατάραξη οικιακής ειρήνης (άρθρο 334 παρ. 3 ΠΚ)**, **συνεπεία της παράνομης εισόδου και παραμονής σε δημόσιο χώρο παρά τη θέληση της υπηρεσίας που τους χρησιμοποιεί, την οποία δηλώνει ο νόμιμος εκπρόσωπός της και η οποία προκαλεί διακοπή ή διατάραξη της λειτουργίας της, παράνομη βία (330 ΠΚ)**, με την παρεμπόδιση των εκπαιδευτικών και μερίδας μαθητών που δεν συμμετέχουν στην κατάληψη να διενεργήσουν μαθήματα και σε περίπτωση που προκληθούν φθορές, το αδίκημα της **διακεκριμένης περίπτωσης φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, αντικειμένου που χρησιμεύει για κοινό όφελος (άρθρο 382, παρ. 2, περ. α' ΠΚ)**.

Κατά συνέπεια, απαγορεύεται οποιαδήποτε ενέργεια η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί ως ανοχή των πράξεων κατάληψης εκ μέρους της εκπαιδευτικής κοινότητας και

επιβάλλεται στους εκπαιδευτικούς η άμεση ενημέρωση των μαθητών για τις ποινικές ευθύνες που θα έχουν οι ίδιοι, αλλά και οι γονείς τους, **κατ' άρθρο 360 ΠΚ** σε περίπτωση που οι ίδιοι παραβαίνουν το νόμο. Εφόσον δεν υπάρξει συμμόρφωση των παιδιών στις υποδείξεις αυτές, απαιτείται να γίνεται εγκαίρως ενημέρωση του Εισαγγελέα προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή σχολική λειτουργία και να αποτραπούν πράξεις βίας και καταστροφής δημόσιας περιουσίας. Αυτό νομίζω επιτεύχθηκε τις τελευταίες χρονιές με τη συνεργασία που είχαμε.

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, (άρθρο 18 Ν. 2298/1995).

Τέλος, επιγραμματικά θα αναφέρω και το θεσμό των εταιριών προστασίας ανηλίκων, που αποτελούν ΝΠΔΔ, ιδρύθηκαν με το Ν. 2714/1940, αμέσως μετά την ίδρυση του θεσμού των Δικαστηρίων Ανηλίκων και εποπτεύονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Κύριο σκοπό έχουν να συμβάλλουν στην πρόληψη της θυματοποίησης και της παραβατικότητας των ανηλίκων με την υλική και ηθική στήριξη των ανηλίκων, είτε αυτών που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις, είτε αυτών που απολύονται από ιδρύματα αγωγής, είτε διαβιούν σε προβληματικό περιβάλλον, με διάφορες δράσεις.

Με το άρθρο 11 παρ. 1, 2 Ν. 4109/2013 καταργήθηκαν οι περιφερειακές εταιρίες προστασίας ανηλίκων που λειτουργούσαν στην έδρα κάθε πρωτοδικείου και διατηρούνται μόνο οι εταιρίες προστασίας ανηλίκων που λειτουργούν στις έδρες των Εφετείων της Χώρας, οι οποίες, λόγω οικονομικής αδυναμίας, ως επί το πλείστον υπολειτουργούν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Θεωρώ ότι η σημερινή μας συνάντηση θα είναι επιτυχημένη εάν αποτελέσει την απαρχή ενός διαύλου συστηματικότερης επικοινωνίας του Εισαγγελέα με την εκπαιδευτική κοινότητα. Γνωρίζω τους ενδιασμούς σας και τους φόβους τυχόν εμπλοκής σας με ποινικές διαδικασίες, αλλά σας διαβεβαιώνω ότι δεν πρέπει να φοβάστε, διότι στις

περιπτώσεις που ενεργείτε προς το συμφέρον των παιδιών έχετε την αμέριστη κατανόηση και συμπαράστασή όλων των δικαστικών λειτουργών (εισαγγελέων και δικαστών).

Σίγουρα δεν μπορούμε να αλλάξουμε όλα τα κακά γύρω μας. Μπορούμε όμως να βελτιώσουμε κάποια. Δεν μπορούμε να σώσουμε όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα τους ανήλικους από την βία ή την εξαθλίωση, αλλά σίγουρα μπορούμε να σώσουμε ή να ανακουφίσουμε μερικούς. Πρώτοι εμείς θα πρέπει να διδάξουμε στους άλλους και κυρίως στα παιδιά, με το παράδειγμά μας, έμπρακτα, το ενδιαφέρον για τους συνανθρώπους μας και ιδίως για τα ίδια. Έτσι κι αυτά μεγαλώνοντας θα μάθουν να μην μένουν απαθή και ουδέτερα απέναντι στα προβλήματα των συνανθρώπων τους. Και έτσι θα καταφέρουμε ίσως κάτι παραπάνω. ...

Τέλος, ας έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι δεν υπάρχουν ανήλικοι παραβάτες, αλλά παιδιά που στερήθηκαν την αγάπη των γονιών τους και την αποδοχή της κοινωνίας. Λιγοστεύοντας λοιπόν αυτή τη στέρηση, λιγοστεύουμε και την εγκληματικότητα.

Πηγές - Βιβλιογραφία

6. *«Ερμηνεία και Σχόλια Γενικού Μέρους Δικαίου Ανηλίκων και Ποινικού Δικονομικού Δικαίου Ανηλίκων μέχρι το Ν. 4356/2015»*, Ηλία Ν. Σεφερίδη, έκδ. 2016,
 7. *«Το Δίκαιο των Ανηλίκων Δραστών»*, Γιάννη Θ. Ευαγγελάτου, έκδ. 2014,
 8. *«Δίκαιο Προστασίας Ανηλίκου»*, Α. Δανηλάτου, Β. Πολυζωίδου και Υ. Μπιστούνα, έκδ. 2016,
 9. *«Το θεσμικό πλαίσιο του Δικαίου Ανηλίκων»*, Ν. Κουράκη, έκδ. 2006,
- Καρακώστα Ερμηνεία ΑΚ, άρθρα 1532-1533,
 - Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, *Οικογενειακό Δίκαιο Δ'* έκδοση. 2008,

- *Δίκαιο Ανηλίκων, Θεωρία και Πράξη, Χ. Δημόπουλος, Κ. Κοσμάτος, 2^η έκδ.,*

- *Γνωμοδότηση Κωστή Δεμερτζή «Εισαγγελική Αρμοδιότητα για κατεπείγοντα μέτρα υπέρ ανηλίκου προτού να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα από το δικαστήριο», Δίκη 2005.1211,*

- *Μελέτη της Εισαγγελέως Πρωτοδικών, Ειρήνης Πανταζή - Μελίστα, ΠοινΔικ 2003.828.*